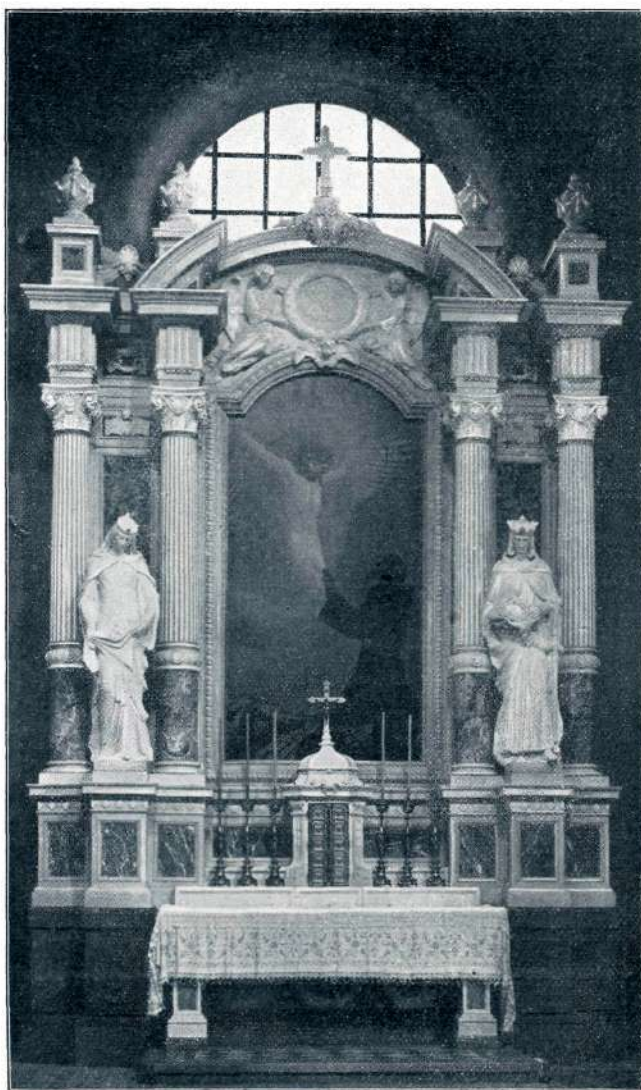


KNJIŽEVNOST.

Ivan Cankar: **Lepa Vida**. V Ljubljani 1912. Založil L. Schwentner. Natisnil A. Slattner v Kamniku. — Cena: broš. K 2.—, eleg. vez. K 3.— po pošti 10 v. več. — To najnovejše Cankarjevo delo (v dramatični obliki) sva brala dva moža z izrecnim namenom, da izpregovoriva o njem v „Dom in Svetu“. Toda glej: zgodilo se je nama, da nobeden ni razumel, kaj Cankar hoče. Čudna stvar! Tisti lepi jezik zvoní in zvoní — kakor pograjski zvonovi, o katerih gre glas, da jih ni lepših v deželi — a človek ne ve nazadnje, kaj pomeni vse to zvonjenje. Kdo je ta Lepa Vida, za katero žene srce vse te bolne študente? Ali je mladost? ali ljubezen? ali kateri ideal je? — Kaj hoče tisto večno hrepenenje, ki je „človeku v krvi“? Ali mu je cilj življenje, uživanje?



NOVI OLTAR SV. FRANČIŠKA
V FRANČIŠKANSKI CERKVI V LJUBLJANI.

ali smrt? — Katera filozofija je po Cankarjevem kaj vredna: ali zdravnikova? ali Mrvova? ali Poljančeva? in kaj pravzaprav uči ta filozofija: ali kaj? ali nič? ali katero pozitivno idejo? ali sam nihilizem?... Kdo razberi vse to iz te drame! — Skoro se nam zdi, da nas Cankar tuintam za svoj kratek čas dene malo na poskušnjo, češ: Tu imate — pa ugrabite! Kdor ne ugame prav, tega zlasam!... Že dobro. Ampak težko se je sprijazniti z mislijo, da je umetnost — uganaka.

Dr. Mih. Opeka.

Jurij Trunk: **Na Jutrovem**. Potopisne črtice iz Svete dežele. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu 1911. — Potopisne knjige so nam splošno dobrodošle. Prijetno je pač sedeti o prostih urah doma — pozimi lepo pri peči — in s potopisno knjigo pred seboj v duhu popotovati križem po svetu. Koliko koristnega in zanimivega človek vidi, sliši, koliko lepote užije, kaj vsega se nauči — ob knjigi, ki ga vodi „v druge kraje, druga mesta“. Malo je lepših zabav nego čitanje take knjige, zlasti če zna pisatelj mikavno pripovedovati. — Jurij Trunk se je v knjigi „Na Jutrovem“ izkazal dobrega potopisca. Bistro opazuje, zanimivo slika, marsikaj lepega premišljuje sam s seboj in z nami, ko nas vodi iz domovine čez morje, v deželo Faraonov, po Aleksandriji in Kahiri, iz Afrike v Azijo in semtertja po Sveti deželi. To in ono smo že brali, tudi v slovenščini, o Palestini in njenih posvečenih krajih — vendar nas Trunkov potopis ne utruja, marveč vsebolj mika, kakor bi brali nekaj čisto novega. Sodimo, da je to najzanimivejša knjiga, kar jih je za leto 1911. izdala Mohorjeva družba. Samo jezik je od začetka v nekaterih poglavjih zelo slab. Pozneje se vidi, da je imel spis v rokah dober korektor. Na pravilnost in lepoto jezika so pri nas sploh začeli premalo paziti. Kakšne stvari čitamo včasih po naših dnevnikih! Treba bo, da se zbudi kje kak drugi Levstik, ki bo z mogočnim korobačem ošvigal vse, ki nam pačijo slovenščino. Družba sv. Mohorja bi morala prav posebno skrbeti za to, da so njene knjige spisane v lepem in čistem jeziku: saj romajo te knjige med tisoče in tisoče in so, zlasti na jezikovnih mejah, pogosto edine učiteljice slovenščine. Pa se mi zdi, da se ta skrb tuintam zanemarja. Predlanjskim ali kdaj so izšle nekeke „Drobne povesti“ — s tako slovnico in stilistiko, da me še danes mrzla druga, če se stvari domislím. Pa tudi po nekaterih drugih spisih (n. pr. v Koledarju) ni vse v redu. — Še eno opomnim. Potopisne knjige, kakor je Trunkova, naj bi pač imele pridejan tudi zemljevid opisanih dežel in pokrajin. To je zelo potrebno, zlasti za preprostega bralca.

Dr. Mih. Opeka.

Dr. K. Štrekelj: **O nekaterih pobijanih pravih slovenske pisave**. Posebni natisek iz „Ljubljanskega Zvona“, letnik XXXI. V Ljubljani 1911. Založil pisatelj. Tisk Narodne tiskarne. 80, 42 str. — Člankov, kakor nam jih podaja omenjeni odtisk, ne dobimo vsak dan na književnem polju. Kaj tako izvrstnega moremo pričakovati le od moža, ki je